

DOĞUM, KADIN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ

Editör
Evşen NAZİK

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-7409-51-3	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	47518
Editör	Baskı ve Cilt
Evşen NAZİK	Vadi Matbaacılık
ORCID iD: 0000-0001-5464-4467	Bisac Code
Yayın Koordinatörü	MED033000
Yasin DİLMEN	DOI
	10.37609/akya.1183

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşurmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Sevgili hemşirelik ve ebelik öğrencileri;

Elinizdeki bu kitap Türkiye genelinde alanında uzman bir çok öğretim elemanının yoğun bir gayret ve emek sarf ederek, güncel literatür ışığında sizlere sunduğu bir kaynak ve ders kitabı olarak hazırlanmıştır. Kitabın dili sizlerin anlayabileceği şekilde sadeleştirilmiştir. Kitabın temel amacı; kadın sağlığı ve hastalıkları konusunda eğitim alacak hemşire ve ebelik öğrencilerine meslek hayatlarında kullanabilecekleri temel bilgi ve becerileri sunmaktır. İlk baskısını yaptığımız bu kitabın sizlerin önerileri doğrultusunda güncellenmesi ve geliştirilmesini çok önemsiyorum. Bu doğrultuda önerilerinizin ve katkılarınızın tarafıma mail yoluyla ulaştırılması beni ziyadesiyle memnun edecektir.

Kitabın hazırlanmasında büyük bir özveri gösteren yazarlarımıza değerli katkılarından dolayı içten teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Yaşamımın her anında bana destek olan aileme, sevgili eşime, eğitimim boyunca emeği olan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Bu kitabın hemşirelik ve ebelik öğrencilerine, eğitimcilere ve kadın sağlığı alanında hizmet sunan tüm meslektaşlarıma faydalı olmasını dilerim...

Prof. Dr. Evşen NAZİK

Şubat, 2022

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	KADIN SAĞLIĞINA GİRİŞ .....1 Emre YANIKKEREM
Bölüm 2	CİNSEL SAĞLIK / ÜREME SAĞLIĞI ..... 25 Fatma BAŞAR
Bölüm 3	ÜREME SİSTEMİNİN ANATOMİSİ VE FİZYOLOJİSİ ..... 41 Özlem KARABULUTLU
Bölüm 4	GEBELİĞİN FİZYOLOJİSİ ..... 73 Ahu AKSOY CAN Duygu VEFİKULUÇAY YILMAZ
Bölüm 5	GEBELİKTE ANNEDE GÖRÜLEN FİZYOLOJİK DEĞİŞİKLİKLER ..... 97 Ebru ŞAHİN
Bölüm 6	PERİNATAL DÖNEMDE PSİKOLOJİK DEĞİŞİMLER VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI ..... 117 Gözde Gökçe İŞBİR
Bölüm 7	PRENATAL TANI TESTLERİ VE FETAL İYİLİK HALİNİ DEĞERLENDİRME ..... 131 Kıymet YEŞİLÇİÇEK ÇALIK
Bölüm 8	DOĞUM ÖNCESİ BAKIM ..... 171 Ruveyde AYDIN Songül AKTAŞ
Bölüm 9	PREKONSEPSİYONEL / PRENATAL VE POSTNATAL DÖNEMLERDE BESLENME .....215 Hava ÖZKAN Merve ÇAKIL

Bölüm 10	RİSKLİ GEBELİKLER ..... 239 Gülçin NACAR Sermin Timur TAŞHAN
Bölüm 11	GEBELİĞİ ETKİLEYEN SAĞLIK DURUMLARI ..... 271 Aynur KIZILIRMAK Gülçin NACAR Sermin Timur TAŞHAN
Bölüm 12	DOĞUM EYLEMİ ..... 311 Serap EJDER APAY Fatmazehra AKPINAR
Bölüm 13	RİSKLİ DOĞUM EYLEMİ VE BAKIM ..... 333 Ayla KANBUR Betül UZUN ÖZER
Bölüm 14	DOĞUM SONU DÖNEM ..... 375 Elif GÜRSOY Havva YEŞİLDERE SAĞLAM
Bölüm 15	DOĞUM SONRASI DÖNEMDE RİSKLİ DURUMLAR ..... 409 Özlem DEMİREL BOZKURT Seda HAZAR
Bölüm 16	DOĞURGANLIĞIN DÜZENLENMESİ ..... 433 Hamide AYGÖR Emel EGE
Bölüm 17	YENİDOĞANIN FİZYOLOJİSİ VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI ..... 451 Aynur AYTEKİN ÖZDEMİR Ayda ÇELEBİOĞLU Sibel KÜÇÜKOĞLU
Bölüm 18	ANNE SÜTÜ VE EMZİRME ..... 499 Sibel KÜÇÜKOĞLU Ayda ÇELEBİOĞLU Aynur AYTEKİN ÖZDEMİR
Bölüm 19	JİNEKOLOJİK DEĞERLENDİRME, TANI VE TEDAVİ YÖNTEMLERİ ..... 527 Sevde AKSU

Bölüm 20	ÜREME SİSTEMİ ENFEKSİYONLARI VE CİNSEL YOLLA BULAŞAN ENFEKSİYONLAR	553
	Sevgi ÖZKAN Pınar SERÇEKUŞ Elif ULUDAĞ	
Bölüm 21	ÜREME SIKLUS ANOMALİLERİ.....	583
	Dilek Coşkuner POTUR	
Bölüm 22	ÜREME ORGANLARININ YAPISAL VE KONJENİTAL BOZUKLUKLARI.....	621
	Hatice KAHYAOĞLU SÜT	
Bölüm 23	BENİNG JİNEKOLOJİK TÜMÖRLER	639
	Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN Fatma YILDIRIM	
Bölüm 24	JİNEKOLOJİK KANSERLER	669
	Ebru GÖZÜYEŞİL	
Bölüm 25	İNFERTİLİTE.....	703
	Menekşe Nazlı AKER Funda ÖZDEMİR	
Bölüm 26	KLİMAKTERYUM VE MENOPOZ	717
	Aslı SİS ÇELİK Türkan PASİNLİOĞLU	

YAZARLAR

Prof. Dr. Elif GÜRSOY

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD.

 0000-0003-0147-8682

Prof. Dr. Sevgi ÖZKAN

Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD.

 0000-0001-8385-210X

Prof. Dr. Türkan PASİNLİOĞLU

SANKO Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD.

 0000-0001-5639-2232

Prof. Dr. Pınar SERÇEKUŞ

Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD.

 0000-0002-9326-3453

Prof. Dr. Sermin Timur TAŞHAN

İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.

 0000-0003-3421-0084

Prof. Dr. Duygu VEFİKULUÇAY YILMAZ

Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.

 0000-0002-9202-8558

Prof. Dr. Ayda ÇELEBİOĞLU

Mersin Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.

 0000-0002-5610-9801

Prof. Dr. Emel EGE

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD.

 0000-0002-5640-5563

Prof. Dr. Serap EJDER APAY

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik AD.

 0000-0003-0978-1993

Doç. Dr. Aynur AYTEKİN ÖZDEMİR

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.

 0000-0002-4738-0747

Doç. Dr. Fatma BAŞAR

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Bölümü

 0000-0003-4288-9111

Doç. Dr. Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN

Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kadın Sağlığı ve Doğum Hemşireliği AD.

 0000-0002-4246-3607

Doç. Dr. Ebru GÖZÜYEŞİL

Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Ebelik Bölümü

ID 0000-0002-9193-2182

Doç. Dr. Songül AKTAŞ

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Ebelik Bölümü

ID 0000-0001-8506-4844

Doç. Dr. Gözde Gökçe İŞBİR

Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Ebelik Bölümü

ID 0000-0003-0101-0641

Doç. Dr. Kıymet YEŞİLÇİÇEK ÇALIK

Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği
AD.

ID 0000-0001-7146-3385

Doç. Dr. Hatice KAHYAĞLU SÜT

Trakya Üniversitesi Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
AD.

ID 0000-0001-8840-6846

Doç. Dr. Ayla KANBUR

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Ebelik Bölümü

ID 0000-0003-4086-4244

Doç. Dr. Özlem KARABULUTLU

Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

ID 0000-0001-7477-3450

Doç. Dr. Sibel KÜÇÜKOĞLU

Selçuk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0003-3269-445X

Doç. Dr. Funda ÖZDEMİR

Ankara Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

ID 0000-0002-6404-3056

Doç. Dr. Hava ÖZKAN

Atatürk Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Fakültesi
Ebelik Bölümü

ID 000-0001-7314-0934

Doç. Dr. Dilek COŞKUNER POTUR

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları
Hemşireliği AD.

ID 0000-0002-2186-4663

Doç. Dr. Aslı SİS ÇELİK

Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi Doğum-
Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0002-3597-7167

Doç. Dr. Emre YANIKKEREM

Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları
Hemşireliği AD.

ID 0000-0003-8909-3597

Dr. Öğr. Üyesi Menekşe Nazlı AKER

Ankara Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Ebelik
Bölümü

ID 0000-0002-7087-9220

Dr. Öğr. Üyesi Sevde AKSU

Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0002-4221-8898

Dr. Öğr. Üyesi Ruveyde AYDIN

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği
AD.

ID 0000-0003-4604-4570

Dr. Öğr. Üyesi Özlem DEMİREL BOZKURT

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Kadın
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0002-7212-9140

Dr. Öğr. Üyesi Hamide AYGÖR

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik
Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği
AD.

ID 0000-0001-7920-6279

Dr. Öğr. Üyesi Aynur KIZILIRMAK

Nevşehir Hacı Bektaş veli Üniversitesi/Semra ve vefa Küçük Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Sağlığı Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0002-5032-7234

Dr. Öğr. Üyesi Gülçin NACAR

İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0003-1427-9922

Dr. Öğr. Üyesi Ebru ŞAHİN

Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0001-7798-0690

Dr. Öğr. Üyesi Elif ULUDAĞ

Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0001-7060-7746

Arş. Gör. Ahu AKSOY CAN

Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0002-0940-1105

Arş. Gör. Seda HAZAR

İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0001-5268-8765

Arş. Gör. Betül UZUN ÖZER

Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

ID 0000-0001-8677-9198

Arş. Gör. Havva YEŞİLDERE SAĞLAM

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD.

ID 0000-0001-8311-3745

Arş. Gör. Fatma YILDIRIM

Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kadın Sağlığı ve Doğum Hemşireliği AD. Bilim Uzmanı

ID 0000-0002-1996-4278

Msc. Merve ÇAKIL

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Bilim Uzman

Fatmazehra AKPINAR

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik AD.

ID 0000-0003-1038-7723

*Yazarlar unvan ve soyisime göre sıralaması yapılmıştır.

